אגרות הראי"ה - כרך א' - אגרת שיג

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"א סיון תר"ע - יפו
נמען: הגאון ר' חיים ברלין

מראש התכוון הרב קוק לצאת ידי כל הדעות: הרב קוק תיקן חותמות לפיהן המחיר הוא בעד המכשירים והטורח, ותכנן שטרי הפקר והרשאת בית דין לפני הבציר. אבל המהומה שנעשתה 'בדרך קנטוריאי' הקשתה על כך. כל הסכסוך לא היה קורה אילו היו שואלים אותו. הרב קוק מבקש מר' חיים ברלין לפעול להשכנת שלום.

עיקרי הדברים

- התיקונים לצאת ידי כל הדעות.
- המהומה הקשתה על התיקון.
- בקשה לשלום.

נוסח האגרת עם ביאור

בגרסה זו משולב ביאור בתוך נוסח האגרת. הביאור מופיע כך: [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] והוא אינו חלק מלשון האגרת.

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], כ"א[4] סיון תרעי"ן

לכבוד ידי"ע[5] הרב הגאון הגדול פאהמי"ד[6] מוהר"ח[7] ברלין [הרב חיים ברלין, בנו של הנצי"ב, רב העדה האשכנזית בירושלים] שליט"א[8], שלו'[9] וברכה,

הנני מוצא לי לחובה להודיע את כתר"ה[10] שי'[11], שגם מראשית הענין, כשראיתי את נחיצות השימוש בהיתר ההפקעה ע"י[12] המכירה לכללות ישוב אה"ק[13], גמרתי בדעתי לעשות בכ"ז[14] את כל מה דאפשר לצאת ידי חובת כל הדעות. [כלומר: להדר גם לפי שיטת האוסרים] ועל כן תקנתי חותמות, שחקוק עליהם שהמחיר בשביעית יהי'[15] רק בשביל המכשירים והטורח, כדי להסיר מהדמים דין קדושת שביעית, ולעשות ע"י זה את הסחורה ע"י הבלעה, [מכירת פירות שביעית

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 עה"ק - עיר הקודש
3 ת"ו - תבנה ותכונן
4 כ"א - כי אם
5 ידי"ע - ידידו עוז
6 פאהמי"ד - דורש פענוח
7 מוהר"ח - מורנו הרב רבי שם שמתחיל באות ח (כגון חיים / חנוך) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
8 שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
9 שלו' - שלום
10 כתר"ה - כבוד תורתו רום הדרתו
11 שי' - שיחיה
12 ע"י - על ידי
13 אה"ק - ארץ הקודש
14 בכ"ז - בכל זאת
15 יהי' - יהיה

בדרך "הבלעה": מחיר הפירות נבלע בשכר הטרחה, כדי שלא יהיה מסחר בפירות שביעית] וגליתי דעתי לכל מכירי, הנכנסים לדבר עמי בענין זה, שבדעתי להכין ג"כ[16] לפני הבציר שטרי הפקר, [שטרות שבהם יפקירו בעלי הקרקעות את פירות השביעית, ובית הדין יורשה למכור אותם] שיפקיר כ"א את הפירות, שיש בהם חשש שביעית, שימצאו בקרקעותיו, וימסר כחם לב"ד[17], ושטר הרשאה, שב"ד[18] מרשים להבעלים הנ"ל[19] לעשות ברשותם כל מה שנדרש למכירת הפירות בדרך היתר, דהיינו לקחת מהם שכר טרחם ומכשיריהם. אלא שמראש הסכמתי, שכיון שיש לנו יסוד המכירה, שמאז סמכו עליו לבד, אין לדקדק כ"כ[20] כמה יקחו בעד המכשירים והטורח, כיון שהדבר מפורש שאין הדמים בעד גוף הפירות, ואין לדחוק את בני המושבות העמוסים במשא של דחק גדול במצבם, ד' ירומם קרנם, בדברים הנוגעים לממון, נגד מה שכבר הוחזקו. אמנם ע"י המהומה, אשר נעשתה בדרך קינטוריא, [בדרך של קנטרנות] יהיו כמה דברים מזה יותר קשים עכשו להוציאם אל הפועל. ובכ"ז[21] תקותי לשמו יתי[22], שיתוקן הרבה ע"פ[23] הידור זה, אע"פ[24] שהוא דבר חדש, שלא הונהגו בו מאז. כי בדרך שלו' יעשו כל מה שנבקש מהם, כ"ז[25] שלא יהיו ניזוקים במצבם או בכבודם, הנוגע ליסוד חייהם, ע"י הוצאת לעז על ההיתר המתוקן ומוחזק ח"ו[26], שהוא הרס כללי לכל הישוב ח"ו וירידה לחייהם ממש, שאין פלא שהם מוצאים את עצמם מוכרחים לעמוד על נפשם ונפש ביתם, ועולליהם השואלים לחם, ועל נפש הישוב ותקותו בעתיד בע"ה[27], שיתרחב ויתגדל עד אשר יופיע אור ד' וגאולתו השלמה על עמו ונחלתו, בב"א[28].

חושב אני כי אחרי אשר שטרי הפקר והרשאת ב"ד[29] ע"פ בד"צ[30] דידן [על פי בית הדין צדק שלנו] הי"ו[31] יהיו מתוקנים, כאשר מראש עלתה במחשבתי והסכמתי, בעה"י[32], יהי' בזה שלו' על דייני ישראל, ולא יהי' עוד שום ערעור על עסקי פירות המושבות המובאים ירושלימה. ומה גדול הכאב, שכל הקנתור הזה, אשר הדאיב כ"כ את לבבנו ולבב כל יראי ד' ואוהבי תורתו יתי', לא הי'[33] צריך להיות נמצא כלל, אם היו דורשים ממני איך היא הסכמתי ודעתי להתנהג.

---

16 ג"כ - גם כן
17 לב"ד - לבית דין
18 שב"ד - שבית דין
19 הנ"ל - הנזכר לעיל
20 כ"כ - כל כך
21 ובכ"ז - ובכל זאת
22 יתי - יתברך
23 ע"פ - על פי
24 אע"פ - אף על פי
25 כ"ז - כל זה
26 ח"ו - חס ושלום
27 בע"ה - בעזרת השם
28 בב"א - במהרה בימינו אמן
29 ב"ד - בית דין
30 בד"צ - בית דין צדק
31 הי"ו - השם יברכהו ויחייהו
32 בעה"י - בעזרת השם יתברך
33 הי' - היה

כי כל מגמתי היא לצאת כמה דאפשר ידי כל הדיעות, ולחוס עם זה יחד על ממונם של ישראל, ולהעמיד מצב השלו'[34] בין ת"ח[35] באה"ק[36].

אקוה, שהדר"ג[37] שליט"א, בצדקתו וטהרת לבבו, יחוה דעתו היפה לטובת השלו' וטובת ישוב אה"ק, והדברים יתקבלו באהבה וברצון מכל יראי ד' וחושבי שמו, לחדול מכל ריב וערעור ולהשכין בשרנו אהבה ואחוה ושלו'[38] וריעות. [על פי נוסח ברכות הנישואין] והי'

זה שלו' וברכת אהבה נאמנה, כנה"ר[39] ונפש ידידו עז קשור באהבתו ודורש"ת[40] באה"ר[41] והדרת כבוד ויקר,

הק' אברהם יצחק הכהן קוק הנ"ל.

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

34 השלו' - השלום
35 ת"ח - תלמידי חכמים
36 באה"ק - בארץ הקודש
37 שהדר"ג - שהדרת גאונו
38 ושלו' - ושלום
39 כנה"ר - כנפשו הרמה
40 ודורש"ת - ודורש שלומו ותורתו
41 באה"ר - באהבה רבה